

Voimaa ja elinvoimaa omasta maasta – koko maahan

Keskustan energialinjaus

Voimaa ja elinvoimaa omasta maasta – koko maahan

Keskustan energialinjaus

Lokakuu 2022

Keskustan
politiikkalinjaukset
2021–2023

Keskusta tiivistää ja priorisoi politiikkalinjauksistaan eduskuntavaaliohjelmansa tavoitteet. Ne sovitetaan talouden raameihin.

Sisältö

Energiapolitiikan kolmoishaaste.....	6
EU-sääntelyn lisättävä investointivarmuutta.....	6
Keskustan politiikan johdosta uusiutuva energia ykkösroolissa Suomessa	8
Oma energia on vaurautta	8
Toimia sähkön hinnannousuun vastaamiseksi	11
Lisää investointeja puhtaaseen energiaan	12
Omavaraisuutta ja huoltovarmuutta kotimaisella lämmitysenergialla	14
Yhteiskunnan ja teollisuuden sähköistymistä edistettävä	16
Ihmisille mahdollisuus vaikuttaa energiamarkkinoilla	17
Energiansäästöä tarvitaan energiakriisissä.....	18
Innovaatiot ja osaaminen mahdollistavat puhtaan tulevaisuuden	19
Lopuksi	20
Kestävän politiikan kehä	21

Oma energia on vapautta ja vaurautta

Venäjän häikäilemätön hyökkäyssota on karulla tavalla paljastanut Euroopan riippuvuuden fossiilisesta energiasta, erityisesti venäläisestä maakaasusta ja öljystä. Se on alleviivannut omavaraisuuden merkitystä ja fossiilitaloudesta irtaantumisen tärkeyttä sekä nostanut energiaturvallisuuden ja huoltovarmuuden politiikan keskiöön.

Tilanteen edessä on syytä arvioida yhteisen politiikan onnistumisia ja epäonnistumisia – ja tehdä tarvittavat korjausliikkeet.

Eurooppalaista ilmasto- ja energiapolitiikkaa on kehystänyt niin sanottu kolmoishaaste: ilmastonmuutoksen torjunta, energiaturvallisuuden parantaminen ja kilpailukyvyn edistäminen. Tavoitteet ovat oikeat, mutta valitettavasti politiikka ja käytännön ohjaus eivät kaikilta osin ole onnistuneet, kuten nyt näemme.

Erityisesti energiaturvallisuus ja huoltovarmuus on sivuutettu liian kevyesti. Ne eivät ole saaneet niille kuuluvaa painoarvoa. Myös kustannustehokkuuden merkitys korostuu nyt, kun riippuvuus kallistuneesta tuontienergiasta on osunut rajusti niin kotitalouksiin kuin yrityksiin eri puolilla Eurooppaa. Energiaturvallisuuden vahvistaminen oman puhtaan energian tuotantoa lisäämällä tukee sekä teollisuuden kilpailukykyä ja kohtuuhintaisen energian saatavuutta että ilmastotoimia.

Maaliskuun Eurooppa-neuvosto linjasi, että kaasun, öljyn ja hiilen tuontiriippuvuudesta Venäjältä pyritään eroon mahdollisimman nopeasti. Tämä on välttämätöntä monesta eri syystä. Ensinnäkin on kestäväntöytä kartuttaa Venäjän sotakassaa ostamalla venäläistä energiaa. Toiseksi, eurooppalaisten energiansaanti on turvattava kaikissa oloissa. Kolmanneksi, venäläisestä fossiilienergiasta irtaantuminen tukee samalla muita EU:n ilmasto- ja energiapolitiikan tavoitteita.

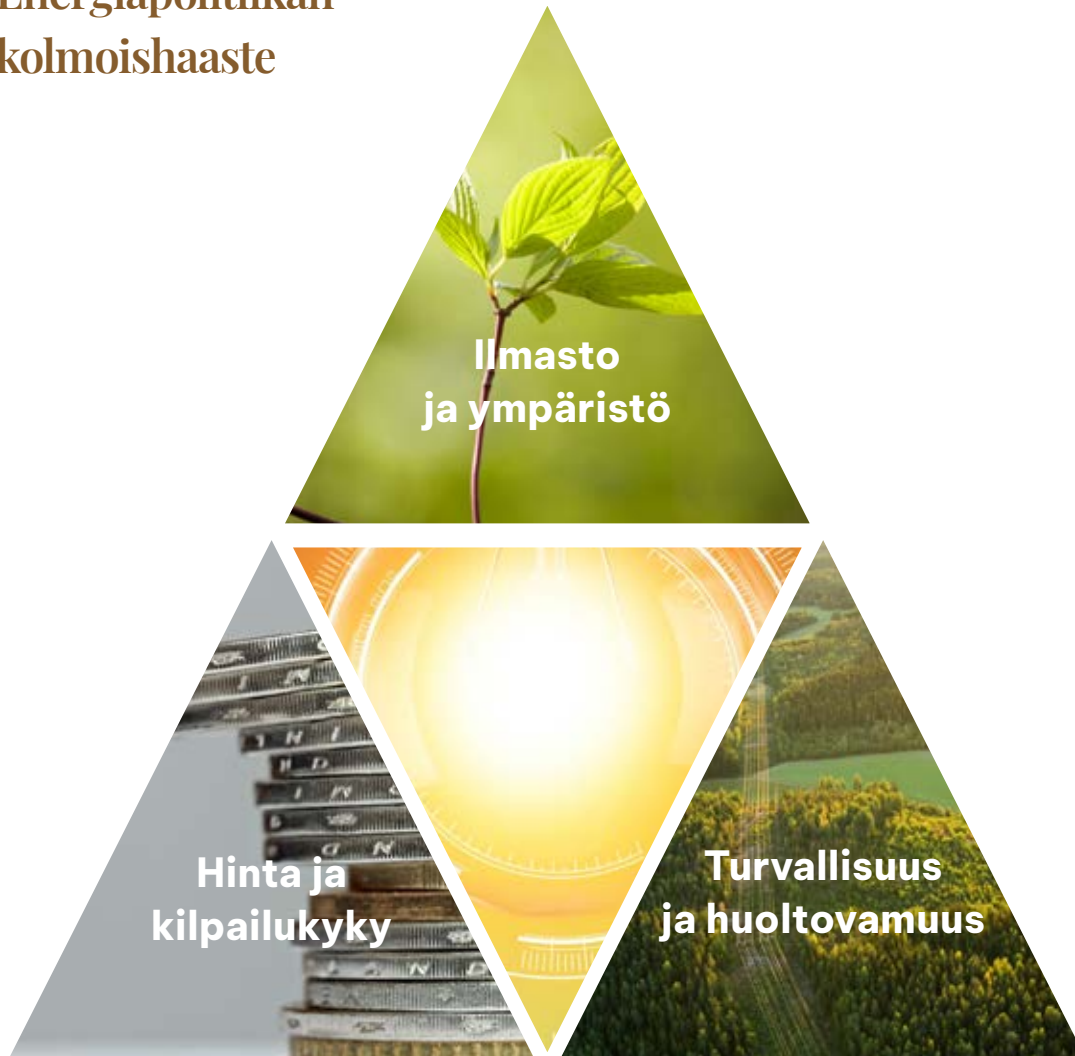
Venäjäriippuvuutta ei kuitenkaan pidä korvata uusilla riippuvuuksilla muista fossiilisten polttoaineiden ja raaka-aineiden tuottajamaista, vaan energiaturvallisuus on tällä kertaa otettava tosissaan. Tarvitsemme enemmän omaa, puhdasta tuotantoa ja vahvemman EU:n energia-riippumattomuuden. Myös energiatehokkuudella, energiansäästöllä ja kulutusjoustoilla on tärkeä rooli, mutta niiden ohjauksen on oltava tarkoituksenmukaista ja otettava huomioon kunkin jäsenmaan ja teollisuuden ominaispiirteet.

Oleellista on johdonmukainen ja ennustettava politiikka, jota ohjataan teknologianeutraalilla, investointeja rohkaisevalla ja kuluttajat mukaan ottavalla sääntelyllä. Kustannustehokkuuden nimissä on myös tärkeää välttää liian mekaanista, vaihtoehtoja pois rajaavaa sääntelyä tai yksittäisten, keskenään ristiriitaisten, tavoitteiden ohjaukseen perustuvaa osa-optimoitua. Näin varmistamme toimien hyväksyttävyyden ja saavutamme tavoitteet.

Suomella on kaikki edellytykset olla hyötyjä fossiilitaloudesta irtautumisesta, mikäli luomme tarvittaville investoinneille otolliset olosuhteet. Meillä on mahdollisuudet myydä ratkaisuja muualle maailmaan. Meillä on puhdasta energiaa vedyn tuotantoon ja hyödyntämiseen teollisuudessa. Metsämme tarjoavat ratkaisuja öljyn korvaamiseen ja uusiin materiaaleihin. Meillä on laajat mineraalivarat ja teollista osaamista muun muassa niitä hyödyntävän akkuklusterin kehittämiseen. Edessämme on uusi teollinen vallankumous, joka tuo työtä ja toimeliaisuutta eri puolille Suomea. Tämä luo vapautta ja vaurautta.

Fossiilitaloudesta irtautuminen ja kestävä energiatalouden saavuttaminen on siis paitsi mahdollista, myös itsessään iso mahdollisuus. Siinä onnistuminen kuitenkin edellyttää, että koko maa on elinvoimainen. Siirtymä vaatii mittavia investointeja kautta Suomen, niin energiantuotantoon, -verkkoihin, -varastoihin kuin uusiin innovatiivisiin energiapalveluihin. Investoinnit eivät synny tyhjästä, vaan edellyttävät johdonmukaisen ohjauksen lisäksi pääomia, työvoimaa, koulutusta, tutkimusta ja toimivia liikenne- ja tietoyhteyksiä eri puolilla maata. Vihreän siirtymän perusedellytyks on siis vahva aluepolitiikka.

Energiapolitiikan kolmoishaaste

EU-sääntelyn lisättävä investointivarmuutta

Jäsenvaltioille on jätettävä liikkumatilaa siinä, kuinka EU:n tavoitteet päästövähennyksistä toteutetaan, koska niiden lähtötilanteet ja luontaiset ominaispiirteet eroavat toisistaan. Esimerkiksi Suomen näkökulmasta biomassalla ja metsillä on merkittävä rooli uusiutuvan energian tuotannossa. Tilanteessa, jossa vihreää siirtymää pitää vauhdittaa, metsien käyttöä

koskevat rajoitukset eivät ole järkeviä. On välttämätöntä, että EU hyväksyy kaikissa uusissa ilmasto- ja energiaratkaisuissaan metsäpohjaisten ja muiden kestävien biojakeiden energiakäytön. Samoin EU:ssa on tunnistettava ydinvoiman merkitys tärkeänä osana puhtaan energian palettia.

Keskusta haluaa edistää EU:ssa kestäväää energiapolitiikkaa, jossa:

- Sääntely on johdonmukaista ja pitkäjänteistä, eri tavoitteet tasapainoisesti huomioivaa.
- Mahdollistavan ja teknologianeutraalin sääntelyn avulla syntyy ennustettava investointiympäristö.
- Tämän johdosta yksityiset investoinnit uuteen teknologiaan kasvavat ja energijärjestelmästä tulee kustannustehokas.
- Näin julkisten tukien ja kompensatioiden tarve säilyy kohtuullisena.
- Lopputuloksena toimilla on kansan hyväksyntä ja asetetut tavoitteet saavutetaan.

Komissio on keskustan mielestä osin epäonnistunut johdonmukaisen sääntelyn kehittämisessä. Sääntely ei kaikilta osin ole teknologianeutraalia, se muuttuu koko ajan sekä menee liikaa yksityiskohtiin nostoen ilmastomuutoksen torjunnan kustannuksia. Tämä aiheuttaa hankalan kierteen, jossa tavoitteiden saavuttaminen tulee kalliiksi ja saa aikaan tarpeen kompensoida kustannuksia julkisilla, jopa yhteiseurooppalaisilla tuilla. Tämä puolestaan uhkaa vähentää ilmastotoimien hyväksyttävyyttä. Tällä kehällä energiapolitiikasta tulee kestävä. Tähän keskusta haluaa muutosta.

On selvää, että nopea fossiilienergiasta irtaantuminen aiheuttaa lyhyellä aikavälillä kustannuksia yrityksille, kotitalouksille ja julkiselle taloudelle. Ihmisten ja yritysten tukeminen tässä muutoksessa on ensisijaisesti kunkin jäsenmaan kansallinen päätös ja tehtävä.

Jos yhteisiä EU-tasoisia instrumentteja ja kuitenkin otetaan käyttöön, on niiden rahoituksen oltava yksimielisesti hyväk-

syttävä ja niiden tulisi perustua olemassaoleviin rahastoihin. Ei ole oikein, että asiansa ajoissa hoitaneet, venäläisestä energiasta jo irtaantuneet maat maksavat venäläistä energiaa vielä hyödyntävien maiden energiasiirtymän kustannuksia. Yksi perusteltu vastaus tähän olisi ottaa käyttöön tuontitullit EU:n alueelle tuotavan venäläisen energian osalta. Sen kautta kerättävät varat voitaisiin ohjata tukemaan vihreää siirtymää.

EU-sääntelyn on keskustan mielestä oltava johdonmukaista. Suomessa päästöjen vähentäminen ja teollisuuden sähköistyminen vaatii runsaasti lisää puhdasta ja kohtuuhintaista sähköntuotantoa. EU-lainsäädännöllä ei tule asettaa energian kokonaiskäytölle perusteettomia rajoituksia.

Toimintaympäristön vakaus vaatii Suomelta jatkossa vahvaa ennakkoarvioitusta EU-päätöksentekoon eri EU-instituutioissa mukaan lukien komission työohjelmaan. Tätä pitää tehdä hallituksen ja eri toimijoiden yhteistyössä. Suomen pitää tehdä myös aktiivisesti aloitteita ja avauksia. Suomi voisi nostaa esimerkiksi uusiutuvien materiaalien hyödyntämisen ja materiaaliomavaraisuuden vahvistamisen biotalouden osalta konkreettisina avauksina.

Kotimaassa ennakoitavuutta lisää se, että EU-lainsäädäntöä toimeenpannaan vasten, kun EU-tason päätöksenteko on saatu valmiiksi eikä siihen tehdä erillisiä kansallisia lisävaatimuksia. Tämä edellyttää sitä, että kansallinen lainsäädäntö valmistellaan silloin, kun EU-lainsäädäntö sisältö on riittävässä määrin selvillä.

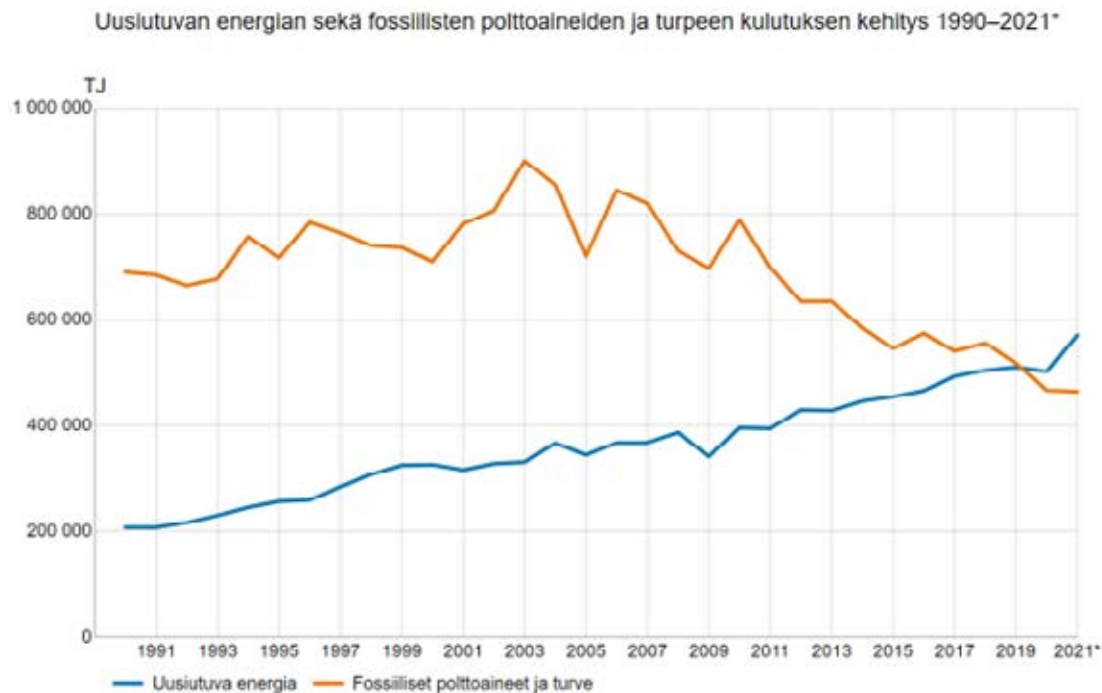
Keskustan politiikan johdosta uusiutuva energia ykkösroolissa Suomessa

Keskustan johdolla rakennettu linja energiapolitiikassa on ollut lisätä uusiutuvan ja puhtaan energian osuutta sekä huolto- ja toimitusvarmuudesta huolehtiminen lisäämällä kotimaista tuotantoa sekä rakentamalla siirtoyhteyksiä naapurimaihin. Tämä linja on ollut oikea, koska energian toimitusvarmuus on moniin muihin maihin verrattuna hyvällä tasolla Suomessa. Kriisin myötä energian hinta on kuitenkin rajusti noussut erityisesti Keski-Euroopan Venäjäriippuvuuden vuoksi.

Voimme todeta, että monessa mielessä energiapolitiikkamme on Suomessa ollut

onnistunutta. Olemme miltei kaksinkertaistaneet uusiutuvan energian käytön vuoden 2003 22 prosentista vuoden 2021 42 prosenttiin ja lähes puolittaneet fossiilisen energian osuuden 60 prosentista 34 prosenttiin. Vuosi 2020 oli ensimmäinen vuosi, kun uusiutuvan energian osuus ylitti fossiilisen. IMF:n mukaan energialaskujen osuus kuluttajien kuukausimenoista on ollut Suomessa EU:n alimpia. Voidaan todeta, että tämä on keskustan ajaman energiapolitiikan yksi vaikutuksista.

Nyt kriisin myötä tarvitaan harppaus seuraavalle tasolle!

Lähde: Tilastokeskus, Energian hankinta ja kulutus

Oma energia on vaurautta

Talouden toiminta on sopeutettava ympäristön kannalta kestäväksi. Vihreä siirtymä on mahdollisuus suomalaiselle elinkeinoelämälle ja aluetaloudelle. Suljetut kierrot ja kiertotalousratkaisut sekä uusiutuvan energian ja raaka-aineiden käyttö sen eri muodoissa teollisuudessa mahdollistavat kestävämmän tulevaisuuden.

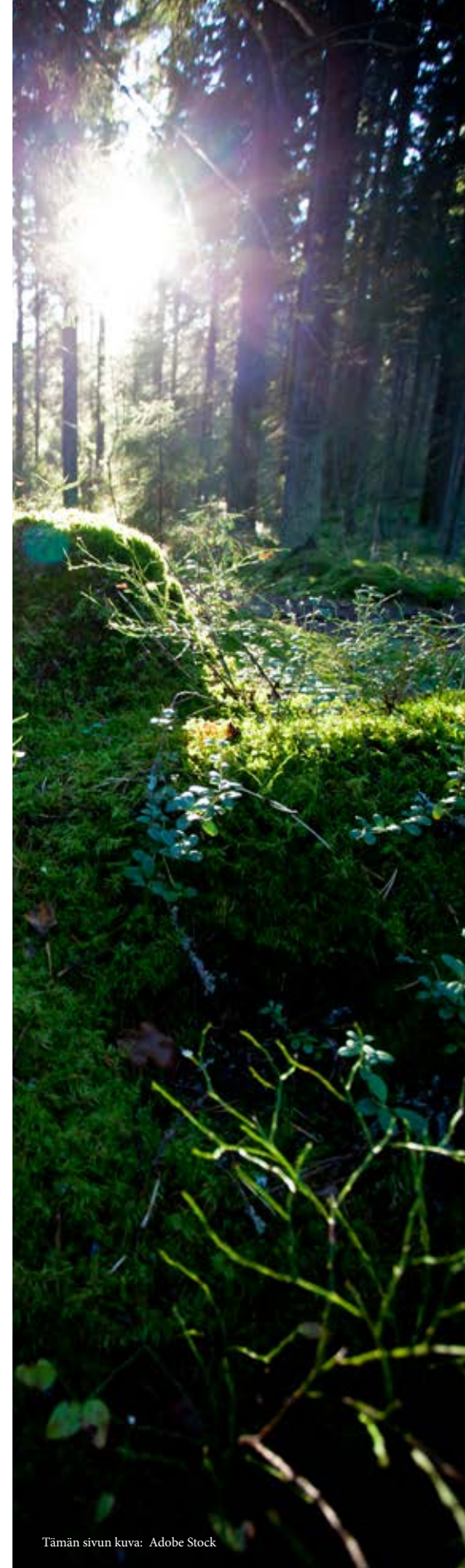
Irtaantuminen fossiilisesta energiasta on tehtävä oikeudenmukaisesti. Meidän on pidettävä kiinni elämisen ja yrittämisen mahdollisuuksista kaikialla Suomessa. Poliittisten päätösten on oltava ennakoitavia ja yhteiskunnan on tasoitettava isojen rakenteellisten uudistusten vaikutusta yksilöihin ja yrityksiin. Riittävä sopeutumisaika on keskeinen oikeudenmukaisen ilmastopolitiikan edellytys.

Muutos tapahtuu taloudellisesti ja sosiaalisesti kestävimmin kannusteiden kautta, ei kieltojen ja kepin avulla. Toimenpiteiden kustannustehokkuus sekä monipuolinen keinovalikoima ovat myös keskeisiä ohjaavia periaatteita.

Vihreä siirtymä on alueilla valtava mahdollisuus uusiutuvan energian kasvavan käytön ja uusien liiketoimintamahdollisuuksien myötä. Uusiutuvan energian kasvava tuotanto luo työtä ja toimeliaisuutta eri puolille maata.

Keskustan ratkaisu ei ole luopua teollisuudesta vaan luoda sille kilpailuetua kehittämällä sitä entistä kestävämmäksi ja siirtymällä pois fossiilitaloudesta. Olemme uusteollisen aallon alussa, joka tuo Suomeen vähintään sadan miljardin¹⁾ investoinnit seuraavan kahden vuosikymmenen aikana, jos toimimme viisaasti. Vihreyden teollistaminen on suomalaisen elinkeinoelämän suuri mahdollisuus ja toisaalta välttämättömyys. Teollisuuden vähähiilisyystiekarttojen toteuttaminen on keskeinen tapa vähentää kestävästi päästöjä Suomessa.

¹⁾ https://ek.fi/wp-content/uploads/2022/05/Investoinnit-vihreaan-siirtymaan_JannePeljo_5_2022.pdf

Puhtaan sähkön avulla kykenemme uudistamaan vanhaa ja luomaan uutta teollisuutta Suomeen. Viime kaudella käynnistynyt työ akkuklusterin luomiseksi ja tällä vaalikaudella aloitettu työ vetytalouden rakentamiseksi ovat esimerkkejä uusista elinkeinoista. Suomeen on luotava kunnianhimoinen vetystrategia investointien ja uusien työpaikkojen synnyn edistämiseksi. Vedyn tuotantoa koskevia tavoitteita on nostettava Venäjän hyökkäyksen johdosta. Vedyn hyödyntäminen kotimaan teollisuudessa ja jalostuksessa on ensisijainen tavoite vedyn käytölle.

Suomella on edellytyksiä myös ilmastoystävällisen vedyn viennin, vaikka sen edelleen jalostaminen onkin ensisijainen tavoite. Keskusta pitää tärkeänä, että vihreän vedyn EU-sääntely ei muodostu liian rajoittavaksi. Vetytalouden vauhdittaminen vaatii päin vastoin rajoitusten sijaan edistäviä ja tukevia toimia. Lisäksi vetytalouden infrastruktuurin kehitystä tulee vauhdittaa. Teollisuus tulee tarvitsemaan tulevaisuudessa lisää vaihtoehtoisia raaka-ainelähteitä fossiilisille. Materiaalien mekaaninen ja kemiallinen kierrätys, sekä hiilen kaappaaminen, varastointi ja hyötykäyttö (CCS, CCUS) ovat välttämätön osa onnistumista irtaantumisessa fossiilisesta energiasta ja raaka-aineista. Suomelle erityisesti biogeenisen hiilidioksidin kaappaus ja teollinen hyödyntäminen on yksi kiinnostava mahdollisuus.

Tällä vaalikaudella on asetettu tavoitteeksi suomalaisten yritysten hiilikädenjäljen eli liiketoiminnan myönteisten ilmastovaikutusten kasvattaminen. Suomalaisen yritysten tuottamien ratkaisujen, tuotteiden, palveluiden ja osaamisen avulla voidaan saavuttaa huomattavasti

suuremmat päästövähennykset maailmanlaajuisesti kuin yksin kansallisilla toimilla. Tulevalla vaalikaudella on asetettava konkreettinen tavoitetaso hiilikädenjäljelle ja valmistettava toimenpiteet tavoitteen saavuttamiseksi. Kansallisella teollisuusstrategialla ja vienninedistämällä luodaan vahva globaali hiilikädenjälki.

Suomen on tehtävä myös kansainvälisellä tasolla töitä sen puolesta, että suuret päästäjät tekevät oman osansa ja sääntely tukee ilmastoystävällisiä ja energiatehokkaita ratkaisuja. Suomen ilmastodiplomatiaa on vahvistettava. Valtiovarainministerien ilmastokoalitio on keskeinen foorumi, jonka avulla voidaan edistää esimerkiksi hiilen hinnoittelua globaalisti. Hiilen hinnoittelu loisi suomalaisille yrityksille liiketoimintamahdollisuuksia, estäisi hiilivuotoa ja tasaisi kansainvälistä kilpailuympäristöä.

Energianhinnan kohtuullisena pysyminen edellyttää puhtaan tuotannon lisäämistä. Fossiilisen energian käytön vähentämisen alueellisia vaikutuksia voidaan kompensoida siten, että Pohjois-Suomessa maksetaan korotettuja tukia esimerkiksi asuntojen energiatehokkuuden tai lämmitystapojen muutoksiin. Lisäksi pienituloisia tulee tukea muutoksessa omilla tuki-instrumenteilla valtakunnallisesti.

Toimia sähkön hinnan nousuun vastaamiseksi

Venäjän hyökkäyssodan myötä sähkön hinta on noussut rajusti koko Euroopassa. Keski-Euroopan riippuvuus Venäjän kaasutoimituksista ja maakaasun hinnan moninkertaistuminen nostavat sähkölaskuja myös Suomessa.

Vastauksena tähän hallitus linjasi budjetitirihessä keskustan esityksestä sähkön arvonlisäveron alentamista 24 prosentista 10 prosenttiin sekä erillisen sähkövähennyksen ja -tuen käyttöönotosta, jotta kotitaloudet selviävät kasvavista sähkölaskuistaan.

Keskusta suhtautuu varauksellisesti voimakkaaseen energiamarkkinointipuuttumiseen. Riskinä on energian saatavuusongelmat, investointien

jarruttaminen ja energiatuonnin häiriöt. Toimivin lääke kohonneisiin hintoihin on lisätä puhtaan energian tuotantoa ja säästää energiaa. Akuutissa kriisissä keskusta pitää perusteltuna huolellisesti harkittuja EU-tason toimia, joilla yhteiseurooppalaisesti tervehdytetään sähkömarkkinoita.

Keskustan johdolla on jo puututtu sähkön kohtuuttomiin siirtohintoihin muuttamalla lainsäädäntöä. Esitämme jatkossa sähköverotuksen porrastamista siten, että vero olisi pienempi alueilla, joissa välimatkat käyttöpaikoihin ovat pitkät ja siten toimitusvarmuuden parantamisen kustannukset korkeat.

Lisää investointeja puhtaaseen energiaan

Suomessa sähkönkulutus kasvaa nykyisestä merkittävästi, kun yhteiskunta sähköistyy. Kokonaisenergiantuotannosta sähkön osuus kasvaa voimakkaasti. Tarvitsemme siten runsaasti lisää investointeja puhtaaseen sähköntuotantoon ja sähkön siirtoyhteyksiin sekä muihin uusiutuviin ja päästöttömiin energianlähteisiin.

Tämä on vastaus niin päästöjen vähentämiseen, energian hinnan kohtuullisena pitämiseen kuin energiaomavaraisuuden ja turvallisuuden edistämiseen. Poliitiikan tehtävä on huolehtia investointiedellytyksistä eri tuotantomuotojen osalta. Muita yhteiskunnan sähköistymisen mahdol-

listajia ovat joustava sähkön tuotanto ja kulutus sekä sähkön varastointi. Myös sektori-integraatio eli kulutus- ja tuotantopiikkien tasapainotus sähkön, lämmön, kaasun ja liikenteen välillä on tärkeä osa toimitusvarmaa ja vähäpäästöistä energijärjestelmää.

Kaikkialla suora sähköistyminen ei onnistu tai ei ole järkevin vaihtoehto. Sen vuoksi esimerkiksi raskaassa liikenteessä biopolttoaineet ja biokaasu sekä vety-pohjaiset polttoaineet korvaavat fossiilista energiaa. Biokaasulla on merkittävää potentiaalia esimerkiksi raskaan liikenteen ja teollisuuden päästöjen vähentämisessä. Tarvitaan kalustoa, jakeluverkkoa ja tuotantoa. Maatilamittakaavan ja teollisen mittakaavan ratkaisujen edistämiseksi tarvitaan kannusteita. Bioenergian verotusta ei saa laajentaa. Vedyn verotus

tulisi asettaa korkeintaan loppukäytölle ja käyttökohteen perusteella. Välituotteena ja välivaiheina vetyä ei tule verottaa. Vedyn valmistuksen sähkön käyttö tulisi myös tulkita energiaverotuksen ulkopuolelle.

Keskustan tavoitteena on moninkertaistaa tuulivoimatuotannon määrä 25–30 TWh:n tasolle 2030 tultaessa. Tuulivoima on kustannustehokas ja päästötön energiamuoto, jonka potentiaali pitäisi pyrkiä ottamaan käyttöön täysmääräisesti. Myös aurinkoenergian tuotantoa voidaan kasvattaa huomattavasti sekä teollisessa mittakaavassa että hajautettuna, kiinteistökohtaisena energiaratkaisuna.

Itä-Suomessa on hyödyntämätöntä tuulivoimapotentiaalia. Aluevalvonnan ja tuulivoimarakentamisen yhteensovitta-

miseen on etsittävä ratkaisuja, jotka eivät heikennä puolustustamme. Tämä edellyttää sitä, että voidaan käyttää kompensatioita, joissa tuulivoiman rakennuttaja korvaa puolustusvoimille häiriöstä aiheutuvat kustannukset ja hankinnat. Merelle rakennettava tuulivoima mahdollistaa suuren mittakaavan ja hyvien tuuliolosuhteiden hyödyntämisen. Merituulivoiman edistämisessä investointeja on edistettävä selkein menettelyin ja alussa erilaisin demonstraatioin.

Keskustan mielestä ydinvoima on jatkossakin keskeinen osa puhdasta sähköntuotantoa ja tulevaisuudessa myös kaukolämmöntuotantoa, kun pienydinreaktorit (SMR) otetaan käyttöön. Keskusta suhtautuu myönteisesti myös uuden ydinvoiman rakentamiseen Suomeen. Pieniä ja modulaarisia ydinreaktoreita (SMR)

koskevan sääntelyn on tuettava niiden kehittämistä ja käyttöönottoa Suomessa ydinturvallisuus huomioiden.

Keskusta pitää vesivoimaa tärkeänä osana sähköistyvää energiajärjestelmää. Se on kustannustehokasta, joustavaa ja säätökykyistä. Vesivoiman toimintaedellytyksistä on huolehdittava, koska sään mukaan vaihteleva tuotanto vaatii säätövoimaa. Osa vesivoiman yhteiskunnallista hyväksyttävyyttä on vaelluskalojen luonnonkierron palauttaminen rakennettuihin vesistöihin. Myös toimiva pohjoismainen sähkömarkkina vahvistaa Suomen energiajärjestelmää.

Uusiutuvan energian ja energiansäästöinvestointien keskeinen edellytys on sujuva luvitus. Tuotannon ja kulutuksen eriytyessä maantieteellisesti sähköverkon vahvistaminen edellyttää muiden vihreän siirtymän investointien tapaan sujuvaa luvitusta. Omavaraisuutemme kannalta välttämättömien investointien lojuminen vuosia luvitus- ja valituskierteissä ei ole yhteiskunnan kannalta kestävä tilanne. Kuluvalla vaalikaudella on linjattu investointien kiihdytyskaistasta ja vihreiden investointien määräaikaisesta etusijasta lupakäsittelyssä, mutta ne eivät riitä.

Koko luvitusprosessi on suunniteltava sellaiseksi, että sidosryhmien ja viranomaisten näkemykset voidaan tarkastella mahdollisimman aikaisessa vaiheessa ja keskitetysti. Näin rajataan sitä, että viranomaiset eivät valita toistensa tekemistä luvista. Sujuvuutta lisää se, että asiointikanava ja koko prosessi on digitaalinen ja monikielinen, mikä on tärkeää ulkomaisten investointien houkuttelemiseksi. Lisäksi investointihankkeita koskevassa lupalainsäädännössä ei saa olla EU:n vaatimukset ylittäviä kansallisia lupia tai menettelyitä.

Keskustan tavoitteena on:

- kehittää yhden luukun mallia ympäristöluvituksessa kohti yhtä lupapäättöstä,
- jatkaa lupaprosessien digitalisointia,
- varmistaa riittävät resurssit eri viranomaisissa ja tuomioistuimissa,
- asettaa luvituksen kestolle takaraja ja
- käyttää kevennettyä ilmoitusmenetelyä yksinkertaisissa tai vakiomuotoisissa hankkeissa.

Keskustan mielestä ennakoneuvonta on vakiinnutettava osaksi viranomaisprosesseja. Samalla on arvioitava ennakkoluvitustmallin käyttöönottoa osana luvituksen uudistamista. Tällöin viranomaiset asettaisivat etukäteen luvan myöntämisen kriteerit, joista voisi valittaa. Kriteerin saatua lainvoiman investoija voisi luottaa, että hankkeen voi toteuttaa niiden mukaisesti.

Samaan aikaan on pidettävä huolta verkkorakentamisen yhteiskunnallisesta hyväksyttävyydestä siitä näkökulmasta, kuinka tuulivoimarakentamisen hyödyt ja haitat jakautuvat oikeudenmukaisesti eri tahojen kesken. Johtokäytävien lunastuksista saatavia korvauksia on parannettava lunastuslain uudistamisen tai erillissääntelyn kautta. Lunastuksien nopea käsittelytyö- ja elinkeinoministeriössä on kaikkien osapuolten etu. Tämä edellyttää lisäresursointia.

Omavaraisuutta ja huoltovarmuutta kotimaisella lämmitysenergialla

Metsäbioenergian käyttö on mahdollistanut fossiilisista polttoaineista irtautumista Suomessa. Kotimaasta olisi saatava lähivuosina aiempaa enemmän metsähaketta korvaamaan Venäjältä tuodun puun ja energian osuutta.

Bioenergian käyttö perustuu metsänhoidon, tehtaiden ja sahojen sivuvirtojen hyödyntämiseen. Meillä on paljon hyödyntämätöntä bioenergiapotentiaalia metsien hoitorästeissä. Hakkeen käyttö tukee siten metsien kestävä hoitoa ja käyttöä, kun se kannustaa ensiharvennusten tekoon ja taimikoiden hoitoon. Metsänomistajat tarvitsevat tietoa ja kannusteita oikea-aikaisiin toimenpiteisiin, jotta hakkeen saatavuus voidaan turvata.

Bioenergian verotusta ei saa laajentaa. Toimivat puumarkkinat ovat paras tae sille, että puubiomassajakeet ohjautuvat arvokkaimpaan mahdolliseen käyttöön.

Vedestä ja ilmasta sähkön avulla valmistettavien vedyn ja vetyjohdannaisen synteettisten polttoaineiden kehittäminen vahvistaa osaltaan Suomen omavaraisuutta polttoaineissa sekä luo mahdollisuuksia varastoida energiaa.

Turve kotimaisena polttoaineena on merkityksellinen huolto- ja toimitusvarmuuden turvaamiseksi. Turpeen varmuusvarastojen kokoaminen ja riittävän tuotantokyvyn ylläpitäminen ovat tärkeitä varautumistoimia epävakailta energiamarkkinoilla. Koko energiatuotantoa ja kaikkia energialähteitä (ml. turvetta) on pystyttävä hyödyntämään poikkeusaikana.

Kotimaisen polttoon perustumattoman lämmitysenergian kehittäminen ja käyttöönotto tukee energiaturvallisuutta ja kohtuuhintaista lämmitystä. Hukkalämpö sekä kotitalouksien maalämpöratkaisut ja geotermisen lämmön tuottaminen kaukolämpöverkkoon monipuolistavat lämmitysenergian lähteitä.

Yhteiskunnan ja teollisuuden sähköistymistä edistettävä

Riittävä puhtaan sähkön tarjonta luo edellytykset yhteiskunnan sähköistymiselle. Sähköistyminen etenee nyt nopeasti niin liikenteessä, lämmityksessä kuin teollisuudessa. Fossiilisten polttoaineiden korvaaminen sähköllä edistää samalla myös energiatehokkuutta. Vetytalous ja sen perustana oleva puhdas, edullinen sähkö tarjoavat välineitä teollisuuden ja liikenteen päästövähennyksiin.

Keskusta haluaa, että toimialojen vähähiilisyystiekartoista tehdään pysyvä osa ilmastopolitiikkaa ja niitä on päivitettävä säännöllisesti. Keskusta haluaa vahvistaa energiantensiivisten yritysten sähköistämistukea ja jatkaa sitä myös vuoden 2025 jälkeen. Sen tasoa on korotettava tulevalla vaalikaudella, jotta voimme vauhdittaa vihreää siirtymää sekä sitä on laajennettava uusiin toimialoihin, mikäli EU-sääntely sen mahdollistaa.

Myös energiaverotuksen on tuettava ympäristöystävällisiä investointeja. Energiaverotusta kehittäessä on pidettävä kiinni ennakoitavasta näkymästä sekä yrityksille että kotitalouksille.

Tämän sivun kuva: Kuvatoimisto Rodeo Oy

Ihmisille mahdollisuus vaiuttaa energiamarkkinoilla

Uusiutuvan sähkön lisääntyessä tarvitaan kysynnän ja tarjonnan tasapainottamiseksi uudenlaista joustoa, koska tuotanto vaihtelee sään mukaan ja se sijaitsee eri puolella maata sähköntuotannon hajaantuessa. Digitalisaatio tarjoaa mahdollisuuden energia- ja materiaalitehokkuuden parantamiseen.

Digitalisaation mahdollisuudet on tunnistettu monien eri toimialojen vähähiilisyystiekartoissa. Digitalisaatio mahdollistaa toimintojen ja prosessien optimoinnin. Suomella on myös mahdollisuudet kehittää tällä saralla teknologiaa, jota voidaan hyödyntää muualla maailmassa.

Digitalisaation avulla voidaan parantaa myös toimitusvarmuutta, kun kysyntä ja tarjonta saadaan tasapainoon. Toisaalta sähköistyneessä yhteiskunnassa häiriöt sähkönsaannissa ulottuvat nopeammin liikenteeseen ja lämmitykseen. Tämän vuoksi esimerkiksi kotitalouksien energiaremonttitukien ehdoissa ei tule vaatia öljykattilan pois vientiä, koska sitä voidaan hyödyntää lämmityksessä tarvittaessa bioöljyllä. Sähköntuotantoa on oltava myös suurissa kaupungeissa kriisitilanteiden varalta. Polttoon perustuvaa energiantuotantoa ei pidä ajaa kokonaan alas.

Paikallisuus nousee esiin energiamuroksessa osana hajautunutta tuotantoa. Paikallinen energiantuotanto ja paikalliset energiavarastot mahdollistavat tehokkaat puhtaaseen energiaan perustuvat paikalliset energiayhteisöt, jossa jaetaan itse tuotettua energiaa. Energiayhteisöjä koskevaa sääntelyä on kehitettävä osana energiajärjestelmää ja arvioitava jakeluverkkoyhtiöiden kannustimia kulutusjouston (esimerkiksi sähkönvarastot, mittareiden kautta tehtävä kulutuksen ohjaaminen tai muut tekniset kulutusjoustotoimenpiteet) käyttöön vaihtoehtona verkkoinvestoinneille.

Tämän sivun kuva: Kuvatoimisto Rodeo Oy

Hyvin toimivat energiamarkkinat mahdollistavat investoinnit sekä kysyntäpuolen hallinnan. Ihmisille on annettava paremmat mahdollisuudet osallistua sähkömarkkinoille ja hyötyä teknologian mahdollistamasta kulutuksen säättämisestä markkinoiden tilanteen mukaan. Esimerkiksi sähköautoa ladataan silloin, kun se on edullista tai sähköauton akusta luovutetaan virtaa, kun sitä tarvitaan muualla. Kuluttajien aktiivista roolia edesauttavia sopimustyyppejä kaivataan sähkömarkkinoille. Yritykset voivat säätää omaa tuotantoaan myös sähkönhinnan mukaan.

Energiansäästöä tarvitaan energiakriisissä

Kriisin seurauksena tapahtunutta hinnan nousua ei voida täysimääräisesti kompensoida kuluttajille, vaan on löydettävä muita keinoja helpottaa kotitalouksien asemaa. Aikaisemmissa energiakriiseissä energiatehokkuudella ja energiansäästöllä on

ollut keskeinen merkitys energiansaannin turvaamisessa ja hinnan kohtuullistamisessa. Ja näin on tälläkin kertaa.

Kotitalouksien kannalta keskeisessä roolissa ovat investoinnit, joilla parannetaan asuntojen energiatehokkuutta tai vaihdetaan lämmitystapaa pois fossiilisesta. Kotitalousvähennys, suorat tuet ja tuetut lainat ovat tässä keskeisiä instrumentteja, joiden käyttöä tulee jatkaa energiatehokkuuden ja fossiilisesta energiasta irtipääsemiseksi. Näin mahdollistetaan se, että kukin voi valita itselleen sopivimman tavan vaikuttaa oman energialaskuunsa. Emme tarvitse pakottavaa sääntelyä, vaan kannustimia. Investointitukien tulee olla korotettuja kylmimmillä alueilla.

Kuluttajien neuvonnalle kansallisesti ja alueellisesti on varattava myös riittävät resurssit. Oman käyttäytymisen pienellä muutoksella voi olla iso vaikutus. Yksi aste huoneenlämpöä vähemmän merkitsee viisi prosenttia pois lämmitysenergian kulutuksesta. Jokainen säästetty kilowattitunti näkyy omalla sähkölaskulla, mutta auttaa samalla koko sähköjärjestelmää luoden joustoa, jolloin sähköä riittää kaikkina hetkinä varmin kaikille sitä tarvitseville.

Yrityksissä on tärkeää varmistaa energiatehokkuussopimustoiminnan jatko ja saada myös pk-yrityksiä mukaan laajemmin toimintaan. Tuetut energiakatselmukset ovat tärkeä tuki toimivien energiansäästökeinojen tunnistamiseksi pk-yrityksissä.

Taloyhtiöille tulee tarjota palveluseteli energiatar kastusten vauhdittamiseksi. Näin pyritään edistämään toimia energian säästämiseksi.

Innovaatiot ja osaaminen mahdollistavat puhtaan tulevaisuuden

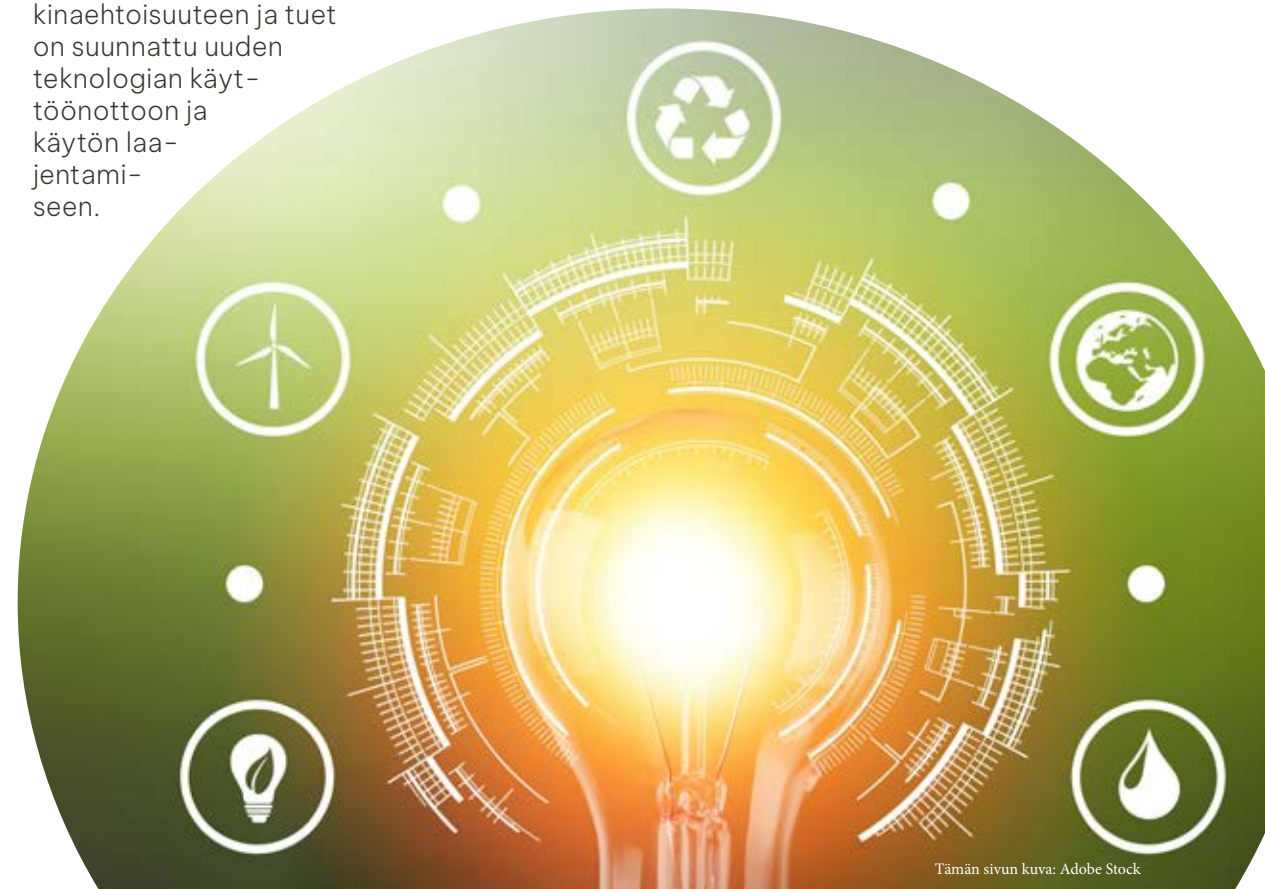
Iso osa ilmastotavoitteiden toteutumiseksi tarvittavasta teknologiasta on vasta kehitysasteella. Suomessa on korkeaa osaamista vihreää siirtymää tukevissa uusissa ratkaisuissa, kuten uusissa materiaaleissa, bioteknologiassa ja energiateknologiassa. Näiden kehittäminen vaatii pitkäjänteistä tutkimusta ja kehitystä, joten parlamentaarisessa työssä linjatut tavoitteet TKI-panosten lisäämiseksi ovat keskeisiä – asteittain nousevat tki-tuet ja laaja-alainen T&K-verokannustin luovat ennakoitavuutta yrityksille. Lisäksi tarvitaan myös teollisen mittakaavan pilotti- ja demonstraatiolaitosten tukemista osana uuden luomista tukevaa politiikkaa.

Keskustan mielestä jatkossakin on perusteltua, että Suomessa uusiutuvan energian investoinnit perustuvat markkinaehtoisuuteen ja tuet on suunnattu uuden teknologian käyttöönottoon ja käytön laajentamiseen.

Energiatukien on sovellettava laajasti vähäpäästöistä energiaa edistävien investointien tukemiseen. Energiatukia tulee kohdentaa myös pk-yritysten energiansäästökehityshankkeiden edistämiseen, jotta myös niissä saadaan tarpeelliset investoinnit liikkeelle.

Tulevalla vaalikaudella on arvioita tarvetta käyttöön pienydinvoimahankkeita varten demotuki samalla, kun niitä koskevaa lainsäädäntöä tarkistetaan.

Vihreä siirtymä tarvitsee myös osaajia. Alan osaajien kouluttamiseksi tarvitaan aloituspaikkoja eri puolille maata ammatillisesta perusopetuksesta korkeakouluihin ja muuntokoulutuksiin aikuisille. Erityisesti uusien toimialojen, kuten kasvavan akkuteollisuuden, tarpeisiin tulee kehittää uudenlaista koulutusta yhteistyössä yritysten kanssa. Myös luonnontieteellisen-matemaattisten (luma) aineiden hyvästä perustasosta on pidettävä huoli.

Lopuksi

Keskusta haluaa pitää kansalaiset ja yritykset murroksessa mukana. Ilmasto-ystävällinen, kohtuuhintainen ja toimitusvarma energiajärjestelmä on saavutettavissa – tasapainoisesti yhteensovittaen eri tavoitteet, ei osa-optimoiden. Kriisin seurauksena omavaraisuutemme ja huoltovarmuutemme tasoa on nostettava, mikä vaatii merkittäviä investointeja niin uuteen tuotantoon kuin energiatehokkuuteen sekä tutkimukseen ja tuotekehitykseen.

Keskusta rakentaa muutosta seuraavista lähtökohdista:

- Systeemitason muutos fossiilitaloudesta bio- ja kiertotalouteen
- Ratkaisukeskeisyys, tulevaisuus- ja teknologiausko
- Ylisukupolvisuus
- Kustannustehokkuus
- Alueellinen ja sosiaalinen oikeudenmukaisuus
- Luottamus kansalaisiin ja yrityksiin
- Hajautettu yhteiskunta, vahvistuvat aluetaloudet
- Kauttaaltaan elinvoimainen Suomi

Keskusta haluaa tarttua murroksen mahdollisuuksiin ja torjua uhat. Näin vastaamme ilmasto- ja energiahaasteisiin sekä luomme samalla kasvua, työtä ja hyvinvointia Suomeen. Ilmasto voittaa ja suomalaiset voittavat.

Keskustan tavoitteena on:

- Huolehtia toiminta- ja investointiympäristön vakaudesta ja ennustettavuudesta.
- Ratkoa eri tuotantomuotoihin liittyvät investointien pullonkaulat.
- Vahvistaa viranomaisresursseja ja uudistaa luvitusjärjestelmä.
- Varmistaa riittävät panostukset energiatukeen sekä TKI-toimintaan ja koulutukseen.
- Panostaa ennakoiwaan EU vaikuttamiseen ja edunvalvontaan: vähemmän rajoituksia, enemmän mahdollisuuksia.
- Ohjata ja kannustaa kuluttajia aktiiviseksi toimijaksi energiamarkkinoilla.

Kestävän politiikan kehä

Keskusta
Se kotimainen.